

Experiment tegen voortijdig schoolverlaten

Langer op school, sneller een diploma

Voor veel vmbo-leerlingen van de basisberoepsgerichte leerweg is de overstap naar een aoc of roc te groot. Gevolg: veel voortijdige schoolverlaters. In het experiment VM2 onderzoeken scholen en leerlingen hoe ze dit kunnen voorkomen.

Sylvan komt uit het speciaal onderwijs. Na VM2 wil hij in Barneveld een niveau 3-diploma halen. "Als het lukt, want ik heb nog wel veel moeite met de zelfstandigheid"

Experiment VM2

Het VM2-traject is een experiment waarin scholen onderzoeken wat een goede manier is om het aantal voortijdig schoolverlaters terug te dringen. Het geeft scholen en leerlingen ruimte om te onderzoeken hoe ze ongediplomeerde uitstroom kunnen ondervangen. 23 vmbo-groenscholen doen mee en wisselen in netwerkbijeenkomsten hun ervaringen uit. Regelmatig vindt monitoring plaats. Uit het experiment, dat duurt tot 2013, moet duidelijk worden of het traject wel of geen goede aanvulling is om schooluitval te voorkomen. De kaders waarbinnen de scholen experimenteren zijn de normale wettelijke regelgeving voor vmbo en mbo; het traject begint in het derde jaar van het vmbo en eindigt met een mbo-diploma niveau 2: één dak, één team, één leerconcept.

Variabelen zijn onder andere: wel of geen vmbo-examen, een traject van drie of vier jaar al dan niet voor alle bbl'ers, de invulling van de periode tussen vmbo-examen en zomervakantie en de invulling van de stage.

TEKST EN
FOTOGRAFIE
leonie barnier

Minke volgt een mbo niveau 2-opleiding in Buitenpost. Zij deed hier ook het vmbo.

In eerste instantie wilde ze de richting voeding aan De Friese Poort in Drachten doen. Maar toen puntje bij paaltje kwam zag ze dat toch niet zitten. Zij vindt het moeilijk om aan nieuwe mensen en aan een nieuwe situatie te wennen. Toen haar oude school belde, bleek dat ze nog geen vervolgopleiding deed. Na wijs beraad besloot ze om de opleiding in Buitenpost te doen. "Hier voel ik me vertrouwd."

Ook Lisa vindt zichzelf 'een beetje mensenschuw'. Daarom is ze blij dat ze haar mbo-diploma in Lelystad kan halen, op de school waar ze ook

het vmbo deed. Aan het eind van het jaar hoopt ze met een diploma niveau 2 op zak de stap naar de Groene Welle in Zwolle wel te kunnen maken. Ze wil daar dierverzorging niveau 3 doen.

Minke en Lisa volgen een VM2-traject. Vmbo en mbo niveau 2 onder één dak, met dezelfde docenten en dezelfde leermethode. Het traject is een experiment van de overheid om het aantal voortijdig schoolverlaters terug te dringen. Speciaal bedoeld voor leerlingen van de basisberoepsgerichte leerweg (bbl). Dit zijn vaak leerlingen voor wie de overstap naar een roc of een mbo-vestiging van een aoc te groot is. Er wordt daar meer zelfstandigheid van ze verwacht, ze krijgen meer vrijheid, de school is groter,

Groenhorst College Lelystad

Alle bbl'ers doen mee aan de VM2-pilot. In het derde en vierde jaar volgen ze het normale vmbo-traject met de daarbij behorende snuffel- en kennismakingsstage in het derde jaar en één dag per week stage gedurende het vierde jaar. Alle leerlingen sluiten het vmbo af met een examen. Ze gaan meteen daarna, dus nog voor de zomervakantie, door met het mbo-traject. Dat kunnen ze dan in veertien maanden afronden. Leerlingen winnen hierdoor één jaar ten opzichte van een reguliere mbo niveau 2-opleiding.

De school heeft de stof van de tweejarige mbo-opleiding teruggebracht tot veertien maanden door alle overlap met de vmbo-stof eruit te halen. In het mbo-jaar volgen leerlingen twee dagen stage en hebben ze acht uur praktijkles.

AOC Friesland Buitenpost

Leerlingen kunnen kiezen voor het VM2-traject of de reguliere bbl. VM2 is meer voor de doeners. VM2-leerlingen volgen in het derde en vierde jaar van het vmbo twee dagen in de week stage en krijgen meer praktijk dan de leerlingen van de bbl. VM2 zit in een eigen gedeelte van het gebouw. Vorig jaar heeft het team veel energie gestoken in de ontwikkeling van lesmateriaal speciaal voor VM2. Leerlingen werken voor de verschillende vakken aan opdrachten rond een thema dat direct verband houdt met de praktijklessen.

Alle leerlingen werken zelfstandig aan taken. De onderbouw werkt met een weekplanning; de bovenbouw met een jaarplanning. Doordat iedereen in eigen tempo werkt, kunnen leerlingen op elk moment in- of uitstromen. De school vangt aldus ook leerlingen op die na twee maanden roc of aoc spijt hebben.

docenten bemoeien zich minder met hen. Demotivatie en uitval liggen op de loer. Binnen VM2 kunnen leerlingen in kortere tijd, met meer stage en praktijk, een startkwalificatie mbo niveau 2 halen.

Minder op school

Omdat het ministerie graag wil leren van de ervaringen, hebben scholen binnen VM2 veel ruimte om te experimenteren. Bijvoorbeeld om het vmbo-examen al dan niet aan te bieden. Aangezien leerlingen doorgaan voor een mbo-diploma is het vmbo-examen niet echt nodig. In de praktijk bieden scholen dit toch vaak aan. Want docenten zijn gewend om er naartoe te werken, ouders hechten aan het diploma en voor leerlingen is het veelal de eerste succeservaring na een moeilijke verlopen basisschool.

Maar het vmbo-examen vindt al in mei plaats; leerlingen hebben vervolgens tot zeventien weken vakantie. Veel kinderen vinden het moeilijk om daarna het schoolritme weer op te pakken. VM2-scholen

Marouschka vindt dat ze een beetje op een bepaald niveau is blijven hangen. "Ik maak niet zo de stap naar volwassenheid." Ze weet nog niet wat ze hierna wil

kunnen in deze periode bijvoorbeeld stages aanbieden of al met de stof van het mbo beginnen.

Ook de leer methode en de duur van de opleiding kunnen variëren. In Lelystad kunnen leerlingen in één jaar het mbo-diploma halen. Voor Stephan was dat een belangrijke reden om voor VM2 te kiezen. “Daarna wil ik meteen aan het werk. Ik houd niet van school, wel van stage en ook van de praktijklessen.” In Buitenpost werken alle leerlingen in hun eigen tempo aan hun opdrachten. Ze bepalen dus zelf de duur van hun opleiding. Minke wil in één jaar haar diploma halen.

Regelmatig gesprekken

Het probleem van de voortijdig schoolverlaters speelt vooral op roc's in de grote steden, minder in het groen onderwijs. Hier zijn de mbo's relatief kleinschalig en leerlingen die ervoor kiezen weten over het algemeen goed wat ze willen. Tweederde van de vmbo-groenleerlingen gaat echter voor een vervolgopleiding naar een roc, en maakt dus wel die overstap. Al dan niet met succes. Ook voor hen kan het, net als voor Lisa, aantrekkelijk zijn eerst nog op de vertrouwde school te blijven en een of twee jaar later met een startkwalificatie de overgang naar het roc te maken. Dat gebeurt ook veel.

Het groen onderwijs hoopte met

VM2 meer leerlingen binnen de groene sector te houden. Dat is niet het geval. Veel leerlingen stappen na VM2 alsnog over naar een roc. Zoals Marouschka die nog wel haar startkwalificatie in Lelystad gaat halen, maar na de zomer aangaf volgend jaar naar de modeacademie te willen. Aan groene VM2-scholen dus de taak om in het mbo-jaar veel aandacht te besteden aan loopbaanoriëntatie. Anders vallen alsnog veel leerlingen uit in het begin van het mbo niveau 3-traject. In Friesland lopen de leerlingen een

vrije stage naar keuze, naast de stage in de gekozen sector. Dat kan dus ook niet-groen zijn. Deze stage wordt in de mentorgesprekken geëvalueerd. Ook in Lelystad hebben de leerlingen regelmatig gesprekken met mentor en decaan waarin deze keuzes besproken worden. Marouschka heeft inmiddels gezegd dat ze toch niet naar de modeacademie wil.

Meer informatie: Ton Balk, Balk Consultancy, www.balkconsultancy.nl

De niet-groene stage wordt regelmatig met de mentor geëvalueerd, zo ontstaat een één-op-één keuzeproces

Vakcolleges

In 2008-2009 begonnen dertien scholen in de techniek met het concept Vakcollege. Het concept breidt zich nu uit naar zorg, handel en economie en horeca en ook groene scholen hebben interesse. Het Vakcollege heeft dezelfde doelen als VM2. Het is een initiatief van een aantal scholen en het bedrijfsleven. De opleidingen moeten voldoen aan alle wettelijke regelgeving en krijgen niet de ruimte en ondersteuning vanuit de overheid die de VM2-scholen wel krijgen. Het vmbo-examen is er verplicht. Enkele verschillen met VM2:

- ▶ start traject direct na de basisschool, later switchen mogelijk;
- ▶ duur zes jaar, eindigend met diploma mbo niveau 2 of 3;
- ▶ nauwe betrokkenheid bedrijfsleven, o.a. bij de instroom van leerlingen;
- ▶ in de eerste twee jaar direct veel gericht praktijkonderwijs;
- ▶ het vijfde en zesde jaar in de vorm van een bbl-traject;
- ▶ leerlingen hebben een werkgarantie.